

Van Meren en Wegen

Ambitiedocument Omgevingswet

Versie 4
10 oktober 2017

Kerngegevens

Menselijk ervaringen worden opgedaan en verzameld op *plaatsen*, en *daar* tracht men het samenleven te ordenen, daar worden zingevingen aan het leven voortgebracht, verwerkt en uitonderhandeld. En het is *daar* dat menselijke strevingen en verlangens ontstaan en tot ontwikkeling komen, dan wel het gevaar lopen dat ze gefrustreerd of verstrikt worden.

Z. Bauman (2012), Vloeibare tijden, p. 110.

Projectleider	G.J. Vreeke
Afdeling	Strategie en Controle
Datum	14 september 2017
Behandeling	College 3 oktober 2017; Vaststelling Raad december 2017
Planstatus	Concept
Projectnummer	
Opdrachtgever	Karen Coesmans
Identificatie	

Inhoudsopgave

Inhoud

1	Introductie Omgevingswet	4
1.1	Inleiding	4
1.2	De opgaven van Gooise Meren	4
1.3	Kan de Omgevingswet helpen om de opgaven van Gooise Meren beter aan te pakken?	6
1.4	Ambities van de wetgever	6
1.5	Gemeentelijke verantwoordelijkheden onder de Omgevingswet	7
1.6	Opbouw van het ambitiedocument	7
2	Toekomstbeeld Gooise Meren	8
2.1	Opgave	8
2.2	Uitgangspunten en ambities	8
2.3	In de Omgevingsvisie wordt een beeld geboden van de huidige omgevingskwaliteit	9
2.4	De missie en visie van Gooise Meren als kader voor de Omgevingsvisie	10
2.5	Integraliteit omgevingsvisie en prioriteiten in de omgevingsvisie	10
2.6	Kiezen voor omgevingsvisie met een regionale component (= het gedeelde omgevingsbeeld)	11
2.7	De omgevingsvisie biedt het kader voor het omgevingsplan	11
2.8	Het Omgevingsplan biedt duidelijke richtlijnen	12
2.9	We bieden ruimte voor initiatieven	13
2.10	We zoeken naar passende vormen van participatie bij de verschillende onderdelen van de Omgevingswet.	13
2.11	We zorgen voor een snelle en goede dienstverlening aan ondernemers en inwoners met een initiatief	14
3	De Omgevingswet voorbereiden: opgaven van de organisatie	16
3.1	Inleiding	16
3.2	Houding en gedrag	16
3.3	Samenwerken	17
3.4	Zaakgericht werken	17
3.5	Digitalisering	17
3.6	Competenties	18
3.7	Conclusie	19

1 Introductie Omgevingswet

1.1 Inleiding

De Omgevingswet, die medio 2020 of 2021 in werking zal treden¹, integreert 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Deze betreffen bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur. Met de Omgevingswet wordt beoogd de duurzame ontwikkeling van de fysieke leefomgeving te bevorderen. De oude wetten zijn meestal sectoraal opgebouwd. De Omgevingswet zet juist sterk in op de onderlinge samenhang tussen functies en doelen.

Dit document heeft de naam 'ambitiedocument'. In dit document leggen we vast vanuit welke ambitie we invulling geven aan de opdracht om de Omgevingswet te implementeren.

1.2 De opgaven van Gooise Meren

Gooise Meren is een jonge gemeente in een groen en historisch gebied. Het gebied kenmerkt zich door de aanwezigheid van veel monumenten, zowel binnenwater als een kuststrook, beschermde stads- en dorpsgezichten, bedrijventerreinen en een uitgebreid centrumgebied. Een spoorlijn en een dicht wegennet dragen bij aan een goede bereikbaarheid. Ter voorbereiding op de fusie heeft de toenmalige Fusieraad een missie en een visie voor Gooise Meren opgesteld. Deze gaan over de identiteit en kernwaarden van Gooise Meren en drukken uit wat we belangrijk vinden in onze omgeving en wat we uiteindelijk willen bereiken met onze keuzes.

Missie Gooise Meren

Samen wonen, werken, ondernemen en recreëren in een groen en historisch gebied.

Visie Gooise Meren

Gooise Meren is een aantrekkelijke woon- en verblijfomgeving in de Metropoolregio Amsterdam, met een hoog voorzieningenniveau voor wonen, recreëren, werken en ondernemen. Gooise Meren is een krachtige speler in de regio, die structureel inzet op duurzaamheid. Waar inwoners zich kunnen ontplooien en zelf (mede) vormgeven aan hun eigen leefomgeving, samen met de gemeente. Gooise Meren is een gemeente die financieel gezond is, kosteneffectief werkt, en die een hoogwaardige dienstverlening biedt aan inwoners, bezoekers, maatschappelijke instellingen en ondernemers. Een gemeente waarin de krachten gebundeld zijn, maar waarbij oog blijft voor de eigenheid en identiteit van Naarden, Muiden, Muiderberg en Bussum.

Het zou onrealistisch zijn om te verwachten dat het in de missie en visie verwoorde streefbeeld in anderhalf jaar al een stuk dichterbij gekomen is, maar we hebben wel een scherper beeld gekregen van waar we staan en wat onze opgaven zijn.

De aantrekkelijkheid van Gooise Meren als woongemeente staat fier overeind. Er is een breed palet aan onderwijsvoorzieningen, dat recentelijk is uitgebreid met de vestiging van speciaal onderwijs in Breeduit. Ook de zorgsector is en blijft sterk aanwezig. Het helpt daarbij dat gemeenten over grote delen van de zorg gaan en deze zelf inkopen (jeugdwet, Wmo, participatiewet). Samen met de gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek hebben we aandacht voor woon-zorg combinaties. Met het in onze gemeente gehuisveste Regiokantoor bezitten we een stabiele werkgever. Er is veel animo onder inwoners en ondernemers om samen met de gemeente te werken aan duurzaamheid. Samen met de regiogemeenten wordt ingezet op een circulaire economie.

¹ De invoerdatum was tot voor kort medio 2019. Omdat voorzien wordt dat het Digitaal Stelsel Omgevingswet niet op tijd gereed is, heeft de minister de invoeringsdatum verlegd, zonder daar een exacte datum aan te koppelen.

Er zijn ook uitdagingen. Ondanks de mega-investering in de A 1 bij Muiden en de gunstige ligging van Gooise Meren, zijn er zorgen over de toekomstige bereikbaarheid over spoor en weg. Ook zijn er kritische geluiden over de ontwikkeling van het landschap (versnippering, geringe investering; zie het MIRT onderzoek Oostkant Amsterdam) en zien we in Gooise Meren de laatste jaren een geleidelijke achteruitgang van de hoeveelheid werk, zonder dat dit overigens heeft geleid tot een oplopende werkloosheid. Onze inwoners vinden werk buiten de gemeente. In Gooise Meren zien we een toenemende vergrijzing van de bevolking. De opgave is om Gooise Meren aantrekkelijk en toegankelijk te houden voor jongeren en jonge gezinnen, met name door te zorgen voor meer betaalbare woningen voor deze groepen.

De opgaven voor Gooise Meren op het terrein van de fysieke leefomgeving hebben kortom te maken met:

- Wonen
- Bereikbaarheid
- Werk (ruimte voor werk)
- Landschap

Deze opgaven zal Gooise Meren samen met gemeenten in de regio moeten oppakken. De Regionale Samenwerkingsagenda (RSA) is hiertoe opgesteld. In deze agenda zijn juist de thema's opgenomen die afstemming maar ook een gezamenlijke inspanning vragen. Dan gaat het bijvoorbeeld om combinaties van vervoerstromen (Ov, speciaal vervoer, schoolbus e.a.) om per saldo tot een beter en meer adaptief vervoerssysteem te komen. In de regionale Woonvisie wordt de gezamenlijke ambitie van de gemeenten uitgesproken om het aantal betaalbare woningen minstens gelijk te houden. Gemeenten hebben ook afspraken gemaakt om terughoudend te zijn bij het laten verkleuren van bedrijventerreinen. Daarmee zorgen gemeenten er gezamenlijk voor dat bedrijven die willen uitbreiden voor de regio behouden blijven. De samenwerkende gemeenten verrichten voorts een onderzoek naar de mogelijkheden van een regionaal investeringsfonds, puur opgezet om ondernemers de gelegenheid te bieden in onze regio te investeren. De recente samenwerking Metropoolregio Amsterdam (MRA) is Gooise Meren aangegaan om op nog weer een andere schaalgrootte naar de balans tussen wonen, werken en ontspanning te kijken. Dit levert andere beelden op (in een MRA kader zijn we vooral een groene woongemeente), maar ook nieuwe kansen. Willen we als Gooi en Vechtstreek profiteren van de toeristische aantrekkingskracht van Amsterdam? Gaan we samenwerken om een aaneengesloten stelsel van snelfietspaden te realiseren? IJveren we samen met partners in de RSA voor een investering in het Ov aan de oostkant van Amsterdam? Of kiezen we voor uitbreiding van het snelwegennet?

Bij het aangaan van de opgaven op deze vlakken bieden de missie en visie richtlijnen voor de wijze waarop ze worden opgepakt. We zetten in op onze sterke punten en kernwaarden:

- Het groene en historische karakter
- Duurzaamheid
- Ruimte voor initiatieven
- Samenwerking

De opgaven voor Gooise Meren zijn overigens niet louter regionaal. In de missie en visie wordt nadrukkelijk gewezen op de eigenheid van de verschillende kernen. Om hier recht aan te doen ontwikkelen we een passend kernenbeleid. Daarbij kijken we ook naar de potenties, ontwikkelmogelijkheden van de onderscheiden kernen. De historische kernen Muiden en Naarden zijn potentieel aantrekkelijk voor (kwaliteits)toerisme, het uitbouwen van leisure mogelijkheden en specialistische detailhandel. Bussum kent een relatief uitgebreid centrum met winkels, maar draagt ook door andersoortige bedrijvigheid op informele werklocaties bij aan werk en levendigheid. Muiderberg bezit met haar unieke kuststrook (strand) groeimogelijkheden op het vlak van leisure. In de (concept) economische visie wordt aan deze (lokale) potenties aandacht besteed.

1.3 Kan de Omgevingswet helpen om de opgaven van Gooise Meren beter aan te pakken?

De Omgevingswet gaat 2020 of 2021 in. Deze omvangrijke wetswijziging heeft voor diverse overheden impact, maar voor gemeenten toch wel het meest. Hoewel de wetswijziging niet gepaard gaat met een overdracht van taken, of de introductie van nieuwe bevoegdheden, verandert er wel zoveel dat ook hier gesproken wordt van een transitie. De kern van de verandering is dat de gemeenten samen met inwoners, ondernemers en in samenspraak met mede-overheden veel meer integraal moeten gaan werken aan de ontwikkeling en het (goede) gebruik van de fysieke leefomgeving. Het ideaal is niet alleen dat de fysieke leefomgeving veilig, gezond en duurzaam is, maar ook uitdrukking is van de wensen en behoeften van bewoners en ondernemers. Dit geldt zowel voor de visie op de gewenste ontwikkeling van de gemeente op het terrein van wonen, bereikbaarheid, landschap en bedrijvigheid (economie) als op het vlak van snelheid, flexibiliteit, duurzaamheid en ruimte voor initiatieven. Het motto daarbij is sneller en beter. Hiertoe moet het aantal regels sterk worden verminderd en drastisch vereenvoudigd.

De raad heeft daarbij de bijzondere opgave de kaders vast te stellen voor deze wijziging. De raad zal zich uit moeten spreken over de beoogde balans tussen het behouden en versterken van de kwaliteiten van Gooise Meren enerzijds en het bieden van ruimte aan initiatieven, innovaties en nieuwe ontwikkelingen anderzijds. De opgave is een klimaat te creëren voor investeringen en innovaties die bijdragen aan behoud van werkgelegenheid, maar ook aan de kwaliteiten en kernwaarden van Gooise Meren, zoals duurzaamheid, prettig wonen en goede dienstverlening.

Het koesteren van creativiteit en het kansen bieden voor ontwikkeling betekent feitelijk dat er ruimte moet zijn om nieuwe kwaliteiten te verwerven en toe te voegen aan het huidige (Gooise Meren) DNA.

1.4 Ambities van de wetgever

De Omgevingswet moet, als het aan de wetgever ligt, erin resulteren dat de fysieke leefomgeving veilig is, voldoet aan gezondheidseisen en meer kansen biedt voor duurzaamheid. Daarnaast moet de Omgevingswet een aantal knelpunten en problemen in het Omgevingsrecht oplossen. Daarvoor is nodig:

a. Snellere en betere besluitvorming

De huidige besluitvorming is complex en traag. Er zijn teveel regels en wetten waarmee rekening moet worden gehouden bij initiatieven. Daarnaast gelden voor wijzigingen van bijvoorbeeld bestemmingen lange procedures. Onder de Omgevingswet kunnen er snellere en ook betere besluiten worden genomen, in de zin van deze besluiten beter aansluiten bij de wensen van gebruikers.

b. Meer samenhang beleid

Het huidige beleid is, in lijn met de huidige regelgeving, sectoraal opgebouwd. De Omgevingswet stimuleert en faciliteert integraal beleid en integrale uitvoering van beleid: meer samenhang kortom.

c. Meer bestuurlijke afwegingsruimte

Om de veelheid van regels te minimaliseren en sneller besluiten te kunnen nemen, wordt de bestuurlijke afwegingsruimte vergroot. Gemeenten hebben veel meer ruimte om te bepalen welke specifieke regels zij in een bepaald gebied passend vinden. Gemeenten kunnen voor verschillende gebieden bijvoorbeeld verschillende kwaliteitsnormen van toepassing laten zijn.²

² De Raad stelt de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan vast. De Omgevingsvisie legt de beoogde lange termijn ontwikkeling vast. On het Omgevingsplan worden de regels benoemd die voor de fysieke omgeving gelden. In de wijze waarop de Raad deze visie en het Omgevingsplan vastlegt, kan veel ruimte gelaten worden voor de inwoner. De Raad kan in de wijze waarop de regels worden gespecificeerd kiezen voor maatwerk en de actuele keuze overlaten aan het college.

d Grotere inzichtelijkheid

Om de inwoners en ondernemers duidelijkheid te geven is het niet alleen van belang dat het aantal regels afneemt, zij moeten ook een gelijke informatiepositie krijgen als overheden. Rijk en gemeenten moeten ervoor zorgen dat de algehele fysieke infrastructuur en de hierbij horende aanwezige regels en plannen voor de inwoner digitaal inzichtelijk zijn. Dit vraagt om een standaardisatie van begrippen en het op de juiste wijze digitaliseren en beschikbaar stellen van alle documenten.

1.5 Gemeentelijke verantwoordelijkheden onder de Omgevingswet

De gemeentelijke verantwoordelijkheden veranderen onder de Omgevingswet. De raad krijgt nadrukkelijk een meer kaderstellende rol, met name via een tweetal kerninstrumenten waarover de raad gaat: de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

1.6 Opbouw van het ambitiedocument

In dit document worden, zoals aangegeven, de ankerpunten uitgezet waarbinnen de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet kan plaatsvinden. Deze ankerpunten zijn de beleidsmatige, organisatorische en bedrijfsmatige uitgangspunten en ambities van Gooise Meren van waaruit naar de opgaven van de Omgevingswet wordt gekeken.

Dit doen we op twee manieren:

- In hoofdstuk 2 koppelen we de centrale opgaven waarvoor de Omgevingswet gemeenten stelt, aan de uitgangspunten en ambities van Gooise Meren. Daarbij bouwen wij voort op de missie en visie (uitgangspunten) en op de verdiepingsbijeenkomsten van de raad in oktober 2016 en mei 2017 (ambities).
- In hoofdstuk 3 schetsen we de aan de ambities gerelateerde organisatorische en bedrijfsmatige consequenties voor de voorbereiding van de Omgevingswet.

2 Toekomstbeeld Gooise Meren

2.1 Opgave

De Omgevingsvisie geeft uitdrukking aan de identiteit en de waarden van het gebied en schetst tegelijk in hoofdlijnen de gewenste ontwikkeling. Deze schets geeft uitdrukking aan het (gedeeld) perspectief van bestuur, ketenpartners, inwoners en ondernemers. De Omgevingsvisie is geen blauwdruk, maar een inspirerend beeld, dat innovatie en creativiteit losmaakt en alle betrokkenen verantwoordelijkheid geeft voor de eigen leefomgeving. Omdat de toekomst van Gooise Meren zo verweven is met de toekomst van de regio, is het niet alleen verstandig, maar ook noodzakelijk dat het toekomstbeeld van Gooise Meren samenhang vertoont met de toekomst die de gemeenten in de regio voor zich zien. De bereikbaarheid van Gooise Meren per spoor staat niet los van die van Hilversum of Weesp, om maar een voorbeeld te noemen. Gezien het bovenstaande, heeft de Omgevingsvisie een regionale component.

Gemeenten zijn niet verplicht om al bij het ingaan van de Omgevingswet te beschikken over een Omgevingsvisie. De huidige structuurvisies en strategische componenten van plannen binnen het fysiek domein mogen deze rol na het ingaan van de wet vervullen. De verwachting is dat er een overgangstermijn voor de omgevingsvisie wordt vastgesteld van 5 jaar. Maar omdat de Omgevingsvisie het kader moet bieden voor plannen voor de ontwikkeling van het gebied en voor het opstellen van het Omgevingsplan Gooise Meren, is het wel verstandig om tijdig te werken aan de Omgevingsvisie Gooise Meren.

2.2 Uitgangspunten en ambities

In dit hoofdstuk verwoorden we de uitgangspunten en ambities van Gooise meren ten aanzien van de *invoering* van de Omgevingswet. Daarbij nemen we de centrale opgave die de Omgevingswet aan gemeenten stelt als onderscheiden thema's.

Uitgangspunten

De *uitgangspunten* ontleen we aan de missie en visie van Gooise Meren, aan recent vastgesteld beleid, en aan de uitgangspuntenpunten en doelen van de wetgever. Deze uitgangspunten zijn geen onderwerp van besluitvorming, omdat deze feitelijk al heeft plaatsgevonden. De uitgangspunten van de wetgever kunnen we alleen maar overnemen.

Ambities

De *ambities* die we verwoorden geven de wijze aan waarop we met de verschillende thema's willen omgaan. Daarbij hanteren we de typologie van ambities die de VNG heeft ontwikkeld om gemeenten te ondersteunen bij het bepalen van hun invoeringsstrategie. Deze typologie biedt een treffende indeling van de wijze waarop gemeenten zich op de komst van de Omgevingswet kunnen voorbereiden. Dit zijn de invoeringsstrategieën:

Consoliderend

De opgaven vanuit de Omgevingswet worden opgepakt vanuit het huidige beleid, de eigen kennis en kunde, de huidige werkwijze en mogelijkheden die ter beschikking staan. De nadruk ligt hierbij met name op de integratie van de onderscheiden beleidsterreinen die de Omgevingswet vraagt. (Doen wat nodig is.)

Calculerend

Er wordt gewerkt vanuit een toekomstbeeld voor de fysieke omgeving en vervolgens wordt gezien op welke wijze de Omgevingswet kan helpen hierbij effectief en efficiënt aan bij te dragen. De nadruk ligt hierbij op de middelen en kosten in de organisatie om de meest efficiënte en effectieve wijze te vinden om het toekomstbeeld te realiseren in lijn met de Omgevingswet. (Voordeel nastreven.)

Onderscheidend

Er wordt gewerkt vanuit een specifieke gebiedsopgave. Deze wordt aangegrepen om te experimenteren en te leren op welke wijze met de opgaven van de Omgevingswet kan worden omgegaan. (Experimenteren, uitproberen.)

Vernieuwend

Er wordt gewerkt met inwoners en andere betrokkenen bij de omgeving om vernieuwingen door te voeren in inrichting, beheer en (gedeelde) verantwoordelijkheid voor de omgeving in lijn met de bedoelingen van de Omgevingswet. (Participeren, co-creëren.)

De vernieuwende strategie past het op het eerste gezicht het meest bij Gooise Meren. De invoering van de Omgevingswet is echter niet één ongedeelde proces is. Het omvat onderscheiden invoeringsprocessen, die alle op een eigensoortige wijze vormgegeven kunnen worden.

Bij de onderscheiden thema's hanteren we kortom niet steeds dezelfde strategie. Voor een deel werken we al in de geest van de Omgevingswet, en volgen daarmee de vernieuwende werkwijze. We hebben participatie namelijk hoog in het vaandel staan en streven in alles wat we doen naar samenwerking met betrokkenen op alle schaalniveaus. De Omgevingswet vraagt tegelijk om als organisatie integraal te werken en een integraal beleid te hebben. Dit vraagt om het intern leggen van verbindingen tussen beleidsterreinen en dus eerder een consoliderende strategie. Hoe dit ook zij: bij iedere ambitie die we hieronder verwoorden, geven we ook aan welke invoeringsstrategie we hierbij hanteren.

2.3 In de Omgevingsvisie wordt een beeld geboden van de huidige omgevingskwaliteit

Uitgangspunten:

De Omgevingsvisie omvat een beeld van de huidige kwaliteit van de fysieke leefomgeving van Gooise Meren, inclusief een omschrijving van de cultuurhistorische waarden.

We maken bij het beschrijven van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving gebruik van de kernwaarden uit de missie en visie: duurzaam, groen, historisch e.a.

We maken gebruik van informatie van inwoners, ketenpartners, onderzoekers en ondernemers om dit beeld te beschrijven.

Toelichting:

In de Omgevingswet is opgenomen dat in de Omgevingsvisie moet worden vastgelegd wat de huidige kwaliteit van de fysieke leefomgeving is. Een beschrijving van de kwaliteiten van de fysieke leefomgeving is een goede start voor het bepalen van een toekomstbeeld. De concepten die hierbij gehanteerd moeten worden, zullen een plek krijgen in de Nationale Omgevingsagenda. Omdat het beeld van de huidige kwaliteit tegelijk het referentiepunt voor het vastleggen van de beoogde kwaliteit is, zullen we in de beschrijving van omgevingskwaliteit in ieder geval een plek moeten inruimen voor zaken als duurzaamheid, groen, cultuur historisch erfgoed, wonen, leefbaarheid, bedrijvigheid. Het ligt voor de hand voor de weergave van de kwaliteiten van de leefomgeving te rade te gaan bij gebruikers en deskundigen.

Ambitie 1

We realiseren de opgave vanuit de Omgevingswet in samenspraak met inwoners en partners (vernieuwend).

Toelichting:

Dit is een nieuwe opgave, die we oppakken op de wijze waarop de wetgever dit verwacht, conform de werkwijze die typerend is voor Gooise Meren. Een beeld van de omgevingskwaliteit is een belangrijke basis voor beleid. Wat we precies in de beschrijving opnemen zal pas duidelijk worden als de eisen van de wetgever zijn uitgekristalliseerd. We willen hier ook aandacht hebben voor gezondheid en sociale samenhang, door ook beweegmogelijkheden, ontmoetingsplekken, gezamenlijk beheer etc. in de kwaliteit van de huidige leefomgeving op te nemen. Dat doen we door te rade te gaan bij onze partners, hetgeen bij beleidsontwikkeling de gebruikelijke weg is.

2.4 De missie en visie van Gooise Meren als kader voor de Omgevingsvisie

Uitgangspunten:

In de missie en visie ("Wonen en werken in een groen en historisch gebied, met een hoog niveau van dienstverlening") zijn de lange termijn doelen voor Gooise Meren vastgelegd. De missie en visie vormen het achterliggend kader voor de ontwikkeling van de Omgevingsvisie.

- We kiezen de periode 2010 - 2040 als de termijn waarover de omgevingsvisie zich uitstrekt. Daarmee sluiten we aan bij de tijdspanne van de Regio en de gemeenten in de regio.
- We hanteren de vastgestelde lokale visies op het fysiek domein als bouwstenen voor de Omgevingsvisie (lokale woonvisie, economische visie, visie op parkeren e.a.).
- We betrekken inwoners en ondernemers bij het ontwikkelen van de Omgevingsvisie. Hiervoor wordt een apart participatieplan opgesteld.
- We stellen een *integrale* omgevingsvisie op, op basis van het regionale omgevingsbeeld en lokaal vastgestelde visies, waarbij de missie en visie functioneren als richtinggevend kader. In dit proces van opstellen van de Omgevingsvisie is de raad aan zet.
- We streven ernaar om de Omgevingsvisie in 2020 vast te stellen.

2.5 Integraliteit omgevingsvisie en prioriteiten in de omgevingsvisie

Uitgangspunten en uitgangssituatie:

De meerwaarde van de omgevingswet is o.a. gelegen in het komen tot een integraal perspectief op de toekomst van het gebied (zie 2.4).

In de structuurvisie Naarden – Bussum uit 2013 zijn veel verschillende thema's in samenhang opgepakt. Inmiddels beschikken we over een aantal nieuwe lokale en regionale visies op deelaspecten. Er is een regionale en een lokale woonvisie en er zijn vanuit MIRT en MRA visies op de toekomst van het landschap, economie en mobiliteit. In het kader van de Regionale Samenwerkingsagenda wordt gewerkt aan o.a. een retailvisie, een visie op circulaire economie en een toekomstvisie Landschap.

De cruciale opgave is uit deze afzonderlijke visies opnieuw een integraal beeld te vormen. Het zal er dan ook om gaan nadere keuzes te maken. De ambities die verwoord zijn op het terrein van wonen, werken, landschap en mobiliteit kunnen onmogelijk allemaal tezamen gerealiseerd worden. Inzet op een parameter betekent soms dat een andere parameter minder goed uit de verf kan komen. Ook geldt dat er middelen en capaciteit nodig zijn om ambities te realiseren; ook de (soms beperkte) beschikbaarheid hiervan noopt tot het stellen van prioriteiten.

De Omgevingswet heeft een brede scope en vraagt naast een integrale nota ook in het algemeen een integrale werkwijze met de Omgevingsvisie als kader voor de uitwerking op deelgebieden.

Ambities 2a

Gooise Meren geeft prioriteit aan het versterken van de bereikbaarheid door openbaar vervoer, investering in het landschap (groen en groenontwikkeling), het koesteren van ons historisch erfgoed, het behoud van werk, investeren in recreatie en toerisme, en streeft in alles naar duurzaamheid. Deze ambities komen samen in een integraal perspectief op de toekomstige leefomgeving. (vernieuwend/consoliderend).

Toelichting:

De ambities zoals verwoordt in de afzonderlijke (lokale) visie documenten (woonvisie, visie op parkeren, economische visie) zijn de bron voor een integrale omgevingsvisie. Daarbij hebben bovengenoemde thema's (bereikbaarheid, landschap, erfgoed, werk, recreatie, toerisme en duurzaamheid) hebben prioriteit (zijn speerpunten van college en raad). De opgave is om te laten zien

op welke wijze deze thema's goed samengaan en een wervend en aantrekkelijk beeld opleveren voor de toekomst.

Deze ambitie pakken we deels consoliderend op, omdat we streven naar het verbinden van bestaande visie en uitgangspunten op diverse beleidsterreinen. Maar we werken op dit vlak ook vernieuwend omdat we bij het verbinden en prioriteren van ambities ook de dialoog aangaan met stakeholders.

2.6 Kiezen voor omgevingsvisie met een regionale component (= het gedeelde omgevingsbeeld)

Uitgangspunten:

Gooise Meren stelt samen met de gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek een Omgevingsbeeld op dat op hoofdlijnen de gewenste ontwikkeling van het gebied op het vlak van wonen, bereikbaarheid, werk, duurzaamheid en natuur aangeeft. De raden spelen een actieve rol in het opstellen van dit gedeelde Omgevingsbeeld.

We brengen de missie en visie en de relevante aspecten van onze vastgestelde visies in bij het opstellen van een regionaal omgevingsbeeld.

De door de raad reeds vastgestelde regionale visies (woonvisie, landschapsvisie) zijn de dragende elementen voor het ontwikkelen van het regionale toekomstbeeld.

Bij het opstellen van het regionale omgevingsbeeld worden inwoners en ondernemers in de regio betrokken.

Ketenpartners, zoals de GGD, de Omgevingsdienst, de veiligheidsregio en de waterschappen ontwikkelen op uitnodiging van de gemeente een visie op de ontwikkeling van het gebied, waarin zij in het bijzonder aandacht besteden aan de veiligheids- en gezondheidsaspecten. Het perspectief van de ketenpartners is input voor het regionale omgevingsbeeld.

In het regionale omgevingsbeeld wordt een *integraal* beeld geschetst van de gewenste ontwikkeling van het gebied op het vlak van wonen, werken, bereikbaarheid, duurzaamheid, mobiliteit en natuur.

Gooise Meren neemt het toekomstbeeld van de regio nadrukkelijk mee als input voor de eigen door de raad vast te stellen Omgevingsvisie

Ambitie 2b

Gooise Meren streeft ernaar om ambities voor duurzaamheid, erfgoed, bereikbaarheid, toerisme, economie en landschap samen met de gemeenten in de Regio te verwoorden in de vorm van een gedeeld omgevingsbeeld (deels calculerend, deels vernieuwend)

Toelichting:

Gooise Meren werkt in het fysiek domein nauw samen met gemeenten in de regio. Deze samenwerking komt ten goede aan afstemming, maar ook aan het gezamenlijk opkomen voor de gedeelde belangen bij bijvoorbeeld Rijk, provincie en MRA. Een gedeeld toekomstbeeld kan hierbij helpen. De raden besluiten afzonderlijk over de visie en welke plek zij hierin geven aan het gezamenlijk omgevingsbeeld. De vernieuwing zit hier in het integrale karakter van het regionale omgevingsbeeld.

2.7 De omgevingsvisie biedt het kader voor het omgevingsplan

Uitgangspunten:

De in de Omgevingswet en bijbehorende AMVB's opgenomen bindende regels (die betrekking hebben op erfgoed, omgevingsveiligheid en waterkwaliteit) en de Omgevingsvisie van Gooise Meren vormen het beleidsmatig kader voor het ontwikkelen van regels voor het grondgebied.

De kernwaarden van Gooise Meren vormen het richtsnoer voor het vaststellen van regels voor het grondgebied van Gooise Meren.

De Omgevingsvisie van Gooise Meren biedt richtlijnen voor de beoogde en toegestane ontwikkelingen voor het hele gemeentelijk grondgebied.

De Omgevingsvisie geeft de plekken aan op het grondgebied waar Gooise Meren specifieke ontwikkelingen mogelijk wil maken.

Toelichting:

De Omgevingsvisie biedt het kader voor het Omgevingsplan. De Omgevingsvisie – die weer refereert aan de missie en visie van Gooise Meren – is zowel de bron voor het opstellen van regels voor de gehele omgeving als voor het duiden van gebieden waar specifieke ontwikkelingen mogelijk zijn dan wel gewenst worden geacht. In het Omgevingsplan worden die regels opgenomen en die gebieden aangewezen.

(Omdat de wetgever de omgevingsvisie als kader voor het omgevingsplan ziet, en we op dit vlak geen nadere ambities kunnen hebben, verwoorden we ten aanzien van dit thema geen specifieke ambitie.)

2.8 Het Omgevingsplan biedt duidelijke richtlijnen

Uitgangspunten:

De landelijke regels voor erfgoed, omgevingsveiligheid en waterkwaliteit, en eventueel andere onderwerpen waarbij er voor de lokale overheid geen beleidsvrijheid is, vormen de basisregels in het omgevingsplan.

We streven naar een slank regime van regels.

We nemen in het Omgevingsplan regels op die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving die kernwaarden van Gooise Meren raken en/of onderscheiden belangen van inwoners en ondernemers op het vlak van gezondheid en veiligheid.

We maken een onderscheid tussen inhoudelijke regels die duidelijk aangeven wat in een gebied wel en niet is toegestaan en principes of procedurele regels die de afwegingen weergeven om in een bepaald gebied bepaalde ontwikkelingen wel of niet toe te staan. Het gaat er bij de procedurele regels dus niet om of een vastgestelde procedure goed is doorlopen, maar of de te beoordelen ontwikkeling past bij algemene principes die Gooise Meren heeft onderschreven: dient de ontwikkeling het algemeen belang, past het bij principes van duurzaamheid, e.d.? Waar de regels in een concreet geval geen uitsluitel geven kan een beroep gedaan worden op de principes (procedurele regels) die een oplossing op maat kunnen bieden.

We onderzoeken of we voor onderscheiden gebiedsdelen (beschermde dorpsgezicht, historische kernen, buitengebied etc.) separate regimes van regels moeten opstellen of dat een systeem geënt op het maken van afwegingen op basis van principes al voldoende houvast biedt.

Toelichting:

Een centraal doel van de Omgevingswet is de regels op het gebied van het omgevingsrecht drastisch te vereenvoudigen. De opgave voor gemeenten is daarom om te streven naar een slank regime. Daarbij geldt dat in het lokale Omgevingsplan alle regels moeten zijn opgenomen die gelden voor het gebied (ook de landelijk en de provinciale). Bij het opstellen van regels is het streven om optimale duidelijkheid te realiseren voor inwoners en ondernemers over wat wel en niet is toegestaan in de leefomgeving. Regels bieden duidelijkheid wanneer ze op eenduidige wijze de condities vastleggen wat wel en niet mag. Voor het gros van de gevallen zal dit voldoende zijn. Soms hebben inwoners of ondernemers echter plannen waarvoor de regels niet onmiddellijk uitsluitel geven, of waarbij meerdere regels van toepassing zijn die niet hetzelfde zeggen. In dat geval moet op een andere manier gewogen worden of het initiatief kan worden toegestaan. Dit kan door naast inhoudelijke regels procedurele regels ('principes') te benoemen op basis waarvan een besluit op maat genomen kan worden. Bij een dergelijke weging wordt gekeken naar de belangen van alle betrokken partijen en naar de bijdrage aan

de kernwaarden van de gemeente (duurzaamheid, groen, historisch karakter). Wanneer dit systeem van regels en procedures voldoende is om te komen tot duidelijkheid over wat wel en niet mag in Gooise Meren, is het wellicht niet nodig om aparte regimes voor gebiedsdelen te ontwikkelen.

Ambitie 3:

We ontwikkelen een minimale set van regels rondom kernwaarden van Gooise Meren. Deze regels bieden optimale duidelijkheid over wat wel en niet is toegestaan in Gooise Meren. Bij grensgevallen of complexe onderwerpen heeft het college de ruimte om maatwerkoplossingen te bieden (onderscheidend/ vernieuwend).

Toelichting:

We nemen de intentie van de wetgever om tot een sterke vereenvoudiging van het aantal regels te komen serieus en zullen niet alles dicht regelen. In plaats daarvan werken we met weinig regels en zorgen er voor dat via procedurele regels bij complexe initiatieven de passende afwegingen gemaakt kunnen worden. Zo kan maatwerk geboden worden. Dit vraagt wel om transparante procedures en wegingscriteria en goede communicatie naar inwoners. Deze ambitie willen we realiseren door toepassing op een deelgebied binnen Gooise Meren, om te zien hoe ze uitpakt. Daarmee passen we de onderscheidende strategie toe. Tegelijkertijd doen we dit niet zonder betrokkenheid van stakeholders en acteren we ook volgens de vernieuwende strategie.

2.9 We bieden ruimte voor initiatieven

Uitgangspunten:

We stimuleren initiatieven van inwoners en ondernemers.

We leggen in het Omgevingsplan vast welke initiatieven we stimuleren en wat waar mogelijk is.

Toelichting:

Gooise Meren nodigt inwoners en ondernemers uit om met initiatieven te komen die aansluiten bij de kernwaarden van de gemeente. Zo kennen we de initiatieventafel en de versnellingsagenda duurzaamheid. In het Omgevingsplan bieden we hier een ruimtelijke vertaling van. De regels uit het Omgevingsplan geven aan wat wel en niet mogelijk is in een bepaald gebied. Wanneer iemand een plan heeft dat meerwaarde voor de omgeving lijkt te hebben, maar zich slecht lijkt te verhouden tot de regels, kan een beroep worden gedaan op de gemeente om maatwerk te leveren (zie hiervoor ook ambitie 3).

Ambitie 4

We stimuleren initiatieven van inwoners en ondernemers. Daar waar initiatieven stroken met kernwaarden van de gemeenten zijn we bereid door middel van fondsen en andere vormen van ondersteuning (leveren van kennis, zorgen voor verbinding) hieraan een bijdrage te leveren (vernieuwend/calculerend).

Toelichting:

De houding naar ondernemers en inwoners is uitnodigend en stimulerend. Waar mogelijk faciliteert de gemeente. Het vernieuwende is dat gemeente en inwoner samen optrekken, maar er is zeker ook een element van calculatie, omdat de gemeente het zich niet kan veroorloven alle initiatieven bij te staan en dit vooral wil doen met die initiatieven die passen bij de kernwaarden van de gemeente en daar ook een merkbare bijdrage aan leveren.

2.10 We zoeken naar passende vormen van participatie bij de verschillende onderdelen van de Omgevingswet.

Uitgangspunten:

Bij iedere onderdeel van de Omgevingswet (Omgevingsvisie, Omgevingsplan en programma) worden bij dit onderdeel van de wet en bij de ambities van de raad passende vormen van participatie gehanteerd.

De raad bewaakt bij participatieprocessen het algemeen belang van een veilige en gezonde omgeving en ziet toe of het participatieproces goed verloopt.

Ambitie 5

We streven naar passende vormen van participatie, zo hoog mogelijk op de participatieladder, bij het opstellen van de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en programma's, zodat inwoners, ondernemers en overheid vanuit een gedeeld perspectief tot een synergetisch gebruik en bescherming van de openbare ruimte kunnen komen (vernieuwend).

Toelichting:

Gooise Meren staat voor ambitieuze vormen van participatie en zal ook in het kader van de Omgevingswet voor de meest optimale participatievorm opteren, hetgeen in lijn is met de doelstelling van de wet.

2.11 We zorgen voor een snelle en goede dienstverlening aan ondernemers en inwoners met een initiatief

Uitgangspunten:

Onder de Omgevingswet kunnen er snel goede besluiten worden genomen.

Inwoners hebben een gelijke informatiepositie.

Ambitie 6

We voldoen aan de wettelijke termijnen en kwaliteitseisen (consoliderend).

Toelichting:

De eisen die de wet aan de gemeente stelt op het terrein van doorloopsnelheid, dienstbaarheid naar inwoners en ondernemers zijn hoog. We zullen onze procedures moeten herijken en we zullen er voor moeten zorgen dat onze informatievoorzieningen op orde zijn. Dat betekent dat diverse werkprocessen aangepast zullen moeten worden om aan de eisen van de wet te voldoen.

Samenvatting:

Opgave en ambities Gooise Meren voorbereiding invoering Omgevingswet

1. Opgave: omgevingsvisie geeft beeld van omgevingskwaliteit.

We realiseren deze opgave vanuit de Omgevingswet in samenspraak met inwoners en partners (vernieuwend).

2. Opgave: omgevingsvisie heeft regionale component.

Gooise Meren streeft ernaar om ambities voor duurzaamheid, erfgoed, bereikbaarheid, toerisme, economie en landschap samen met de gemeenten in de Regio te verwoorden in de vorm van een gedeeld omgevingsbeeld (deels calculerend, deels vernieuwend).

3. Opgave: het omgevingsplan biedt duidelijke richtlijnen

We ontwikkelen een minimale set van regels rondom kernwaarden van Gooise Meren. Deze regels bieden optimale duidelijkheid over wat wel en niet is toegestaan in Gooise Meren. Bij grensgevallen of complexe onderwerpen heeft het college de ruimte om maatwerkoplossingen te bieden (onderscheidend/ vernieuwend).

4. Opgave: ruimte voor initiatieven

We stimuleren initiatieven van inwoners en ondernemers. Daar waar initiatieven stroken met kernwaarden van de gemeenten zijn we bereid door middel van fondsen en andere vormen van ondersteuning (leveren van kennis, zorgen voor verbinding) hieraan een bijdrage te leveren (vernieuwend/calculerend).

5. Opgave: passende vormen van participatie bij diverse onderdelen van de Omgevingswet

We streven naar passende vormen van participatie, zo hoog mogelijk op de participatieladder, bij het opstellen van de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en programma's, zodat inwoners, ondernemers en overheid vanuit een gedeeld perspectief tot een synergetisch gebruik en bescherming van de openbare ruimte kunnen komen (vernieuwend).

6. Opgave: snelle en goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers met een initiatief
We voldoen aan de wettelijke termijnen en kwaliteitseisen (consoliderend).

3 De Omgevingswet voorbereiden: opgaven van de organisatie

3.1 Inleiding

In het voorgaande hoofdstuk zijn ambities weergegeven voor Gooise Meren bij het implementeren van de Omgevingswet. Deze ambities zijn opgehangen aan de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan, zijnde instrumenten van de raad. Deze ambities in combinatie met opgave van de Omgevingswet resulteren in opgaven voor de gemeentelijke organisatie. In dit hoofdstuk geven we hiervan een beeld. In het plan van aanpak komen ambities en de gevolgen voor de organisatie samen. Dit plan wordt door het college vastgesteld.

3.2 Houding en gedrag

Ruimte voor initiatieven en de gedachte dat de fysieke leefomgeving een gedeelde zorg is van overheid, inwoners en ondernemers, vraagt van een ieder, maar zeker ook van de gemeente een specifieke houding en een specifiek gedrag.

In vrijwel alle documenten over de Omgevingswet wordt benadrukt dat de veranderingen die met de Omgevingswet beoogd worden, in belangrijke mate een kwestie zijn van houding en gedrag. De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om als overheid in samenspraak met inwoners en ondernemers te zorgen voor een wijze van omgang met de fysieke leefomgeving die aansluit bij (soms) snel veranderende behoeften. Om deze verandering te realiseren moet de zogeheten 'ja, mits' -houding verankerd worden in de organisatie. Kortom: meer meedenken met initiatiefnemers. De basis hiervoor zijn de regels die gemeenteraden vastleggen in het Omgevingsplan. Daarnaast vraagt de Omgevingswet om integraal denken en handelen en om meer samenwerking, zowel tussen als binnen organisaties. Ook dit zijn aspecten van houding en gedrag.

De nieuwe wet leidt ertoe dat de lokale overheid – samen met inwoners en ondernemers – meer mogelijkheden krijgt de fysieke leefomgeving zelf in te richten. In die zin is er sprake van een vorm van decentralisatie. Dit gebeurt niet zozeer, zoals bij de decentralisatie in het sociaal domein, door de lokale overheid taken en bevoegdheid te geven die eerst bij een andere overheid ondergebracht waren, maar vooral door de versnelling van procedures, de vermindering van het aantal regels en de bundeling van regels. Hierdoor kunnen veranderingen sneller doorgevoerd worden en innovaties krachtadiger gerealiseerd. De organisatie moet werkprocessen anders inrichten om dit te realiseren.

De Omgevingswet schept zowel ruimte voor het flexibiliseren als voor het versterken van omgevingswaarden. En dat spanningsveld vraagt om een positiebepaling van de gemeenteraad. Duurzaamheid, groen en monumentaliteit zijn kernwaarden van Gooise Meren. Dit kan ertoe leiden dat de beoogde 'ja, mits' -houding in bepaalde gevallen een 'nee, tenzij' -houding nodig maakt. Bijvoorbeeld wanneer het gaat om particuliere plannen die tot aantasting van de waarden van een beschermd dorpsgezicht zouden leiden.

De opgave is dat gemeente, inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden bij de ontwikkeling van regels in dit spanningsveld een gezamenlijke koers bepalen, zodat de regels uitdrukking zijn van een gedeeld perspectief op de waarde van de leefomgeving en alle betrokkenen zich verantwoordelijk voelen om die gedeelde waarde te bewaren of te versterken.

3.3 Samenwerken

De afspraken die Gooise Meren maakt met de andere zes gemeenten in de regio zijn een onderdeel in de omgang met de ruimtelijke opgaven. Van belang is in welke mate de zeven gemeenten het eens zijn over het toekomstbeeld voor de regio. Daarin staan de opgaven rondom wonen, landschap, economie, duurzaamheid en bereikbaarheid centraal. Regionale samenwerking is ook van groot belang als het gaat om afspraken met ketenpartners en verbonden partijen. De Omgevingswet vraagt om sterkere betrokkenheid van partners die zich richten op gezondheid en veiligheid, zoals GGD, de Veiligheidsregio en de Omgevingsdienst. De afspraken tussen gemeenten en deze partijen lopen deels synchroon, maar zijn ten aanzien van de Omgevingsdienst uiteenlopend³. In regionaal verband wordt met deze partijen verkend of de afspraken geharmoniseerd kunnen worden en of de Omgevingswet een aanpassing vergt van de huidige opdrachten. Een derde punt waarop regionale samenwerking tussen gemeenten van belang is betreft besluitvormingsprocessen over ingrijpende infrastructurele maatregelen, zoals spoor (lightrail), snelwegen, provinciale wegen, landschap, (snel)fietspaden, woon- en werklocaties. De besluiten over deze maatregelen worden in zeer beperkte mate op lokaal niveau genomen. Vanuit een gedeeld perspectief op de toekomst van het gebied, kunnen de gemeenten zich met een ongedeelde stem en dus met meer kracht inzetten voor het gewenste eindresultaat. Een gezamenlijke Omgevingsbeeld is hiervoor een passend instrument.

3.4 Zaakgericht werken

De Omgevingswet vraagt om 'zaakgericht werken'. De huidige werkprocessen van de gemeente moeten aangepast worden in het licht van de nieuwe eisen van de Omgevingswet. Deze wijzigingen betreffen in de eerste plaats interne processen, maar vervolgens ook processen waarbij afstemming nodig is met ketenpartners. De opgave om integraal te werken moet zich niet alleen vertalen naar beleid, maar ook naar werkprocessen en de dienstverlening aan initiatiefnemers. Daarbij speelt digitalisering een belangrijke rol.

Bij de Omgevingswet zijn veel bedrijfsafdelingen van de gemeente betrokken: informatisering, communicatie, juridische zaken, financiën, Ruimtelijke Ontwikkeling, Vergunningen, Handhaving, Sociaal Domein. Zij moeten meer samenwerken onder de Omgevingswet, juist om integrale ondersteuning van ondernemers en inwoners te realiseren. Gedacht kan ook worden aan het in de front-office plaatsen van generalisten, die zonder schakels en schotten diensten kunnen aanbieden. Dit vraagt om nadere uitwerking.

3.5 Digitalisering

De digitaliseringsopgave heeft betrekking op een aantal nauw met elkaar verweven processen. In de eerste plaats werkprocessen rondom beleid, uitvoering en archivering binnen het fysiek domein. In de tweede plaats – maar feitelijk een onderdeel van de werkprocessen van de gemeente – het digitaal aanvragen van vergunningen etc. door initiatiefnemers. Ten derde gaat het dan om de beschikbaarheid van informatie over het gebied: oftewel alle kenmerken van de leefomgeving en de regels die van toepassing zijn. Bij een vergunningsaanvraag is de beschikbaarheid van die informatie belangrijk.

Centraal in de Omgevingswet is de gedachte dat inwoners en ondernemers digitaal toegang moeten hebben tot alle voor hen relevante informatie over de fysieke leefomgeving. Iedereen moet in een oogopslag kunnen zien wat er wel en niet mogelijk is op een bepaalde plek. Het makkelijk kunnen beschikken over informatie, betekent dat initiatiefnemers (soms) minder onderzoekskosten hebben (omdat het onderzoek al eerder is gedaan), maar ook dat inwoners, overheden en bedrijven makkelijk informatie kunnen uitwisselen en daardoor hun plannen makkelijker op elkaar kunnen afstemmen en eenvoudiger samen plannen kunnen maken.

³ De basistaken zijn door alle gemeenten overgedragen aan de Omgevingsdienst, de zogenaamde plustaken zijn niet allemaal gelijk overgedragen

Voor de uitvoering van de Omgevingswet moet alle informatie over een bepaald gebied in een kaart digitaal beschikbaar zijn en moeten inwoners via een digitaal loket diverse typen van aanvragen bij de overheid kunnen indienen. Hiertoe wordt door het Rijk het zogenaamde Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ontwikkeld. Het DSO kent drie pijlers:

1. Een online omgevingsloket (digitale toegang voor inwoners, overheden, belanghebbenden, etc.) dat op een gestandaardiseerde wijze informatie biedt over alle fysieke aspecten van een bepaald gebied. Dit omgevingsloket heeft een aanvraag- en meldingsmodule. Deze module koppelt een aanvraag of melding aan alle relevante wetgeving, zodat de initiatiefnemer direct weet of hij een schuur in zijn tuin mag bouwen of een grote uitbouw op zijn dak. Dit onderdeel van het DSO is een uitbreiding van het huidige Online Omgevingsloket (OLO). Dit onderdeel moet in 2019 beschikbaar zijn. Het wordt geïntegreerd met de informatie uit de omgevingsplannen van gemeenten waarin de regels voor de fysieke leefomgeving zijn opgenomen.
2. Een centrale informatie infrastructuur die een goede en gestandaardiseerde ordening van de beschikbare informatie mogelijk maakt.
3. Informatiehuizen (databanken) die berusten op de centrale informatie infrastructuur en waarbij informatie toegankelijk gemaakt kan worden via de digitale toegang. Er zijn informatiehuizen voorzien voor de domeinen lucht, water, bodem en ondergrond, natuur, externe veiligheid, geluid, cultureel erfgoed, ruimte, bouw en afval. De realisatie van deze informatiehuizen is een geleidelijk proces dat tussen 2018 en 2024 zijn beslag krijgt.

Het DSO dient een initiatiefnemer en de overheid op de volgende manieren: de initiatiefnemer kan via het systeem nagaan of zijn/haar voorgenomen activiteit mogelijk is, of deze activiteit vergunning- of meldingsplichtig is en welke regels erop van toepassing zijn. Het digitaal loket is voorts het medium om een vergunningsaanvraag in te dienen, een melding te doen, een zienswijze in te dienen of bezwaar en beroep aan te tekenen. Het digitale systeem ondersteunt vervolgens de gemeente bij het nemen van besluiten, omdat het informatie over beleid, eerder onderzoek, eerdere besluiten etc. direct toegankelijk maakt. Daarnaast kunnen geïnteresseerden gegevens inwinnen voor allerlei doeleinden.

De centrale overheid zal zorg dragen voor een functioneel DSO. Gemeenten hoeven op dit vlak geen eigen investering te doen.⁴ Zij moeten wel voorbereid zijn op de Omgevingswet in de zin dat de basis op orde moet zijn. Het DSO maakt onder meer gebruik van basisregistraties en e-Herkenning. Ook moet de informatie die op de digitale kaart komt te staan correct en actueel zijn.

Als het gaat om de digitaliseringsopgave is het kortom vooral zaak dat de basis op orde is. Daarnaast is er wellicht een opgave in het koppelen van gegevens uit het zaakstelsel van de gemeente aan het DSO. De digitaliseringsopgave is daarmee zowel een integraal onderdeel van de voorbereiding op de Omgevingswet (koppeling aan werkprocessen) als een separaat project binnen het voorbereidingstraject Omgevingsplan (zorgen dat de basis op orde is).

3.6 Competenties

De werkwijze die de wet vraagt – met name de ‘ja, mits’ -houding – is nadrukkelijk onderdeel van de habitus van medewerkers van Gooise Meren. Het meer integraal werken wordt vormgegeven door in de gemeentelijke organisatie steeds meer te werken met projectteams met medewerkers uit diverse disciplines. De volgende stap is een vertaling te vinden naar beleid en uitvoering. De Omgevingswet biedt een kans om deze stap te zetten. Dit geldt zeker ook voor de samenwerking die de Omgevingswet eist.

⁴ De gemeente Bussum had als pilot een digitaal systeem te ontwikkelen waarop de regels voor het gebied zichtbaar worden gemaakt. Het Rijk zal dit systeem ter beschikking stellen waardoor het doorgaan met deze pilot niet zinvol meer is. De harmonisatie en (vervolgens) vereenvoudiging van regels is wel een proces dat doorgaat.

De gedragsverandering die de Omgevingswet vraagt, beperkt zich niet tot de ambtenaren (van gemeenten). Ook van inwoners, initiatiefnemers en bestuurders wordt ander gedrag gevraagd. Inwoners hebben een zorgplicht, initiatiefnemers moeten zorgen voor draagvlak voor hun initiatief en voor een duurzaam gebruik van de omgeving. Van bestuurders wordt op hun beurt verwacht dat zij ruimte bieden voor initiatief en open staan voor innovaties in de fysieke leefomgeving die aan de behoeften van ondernemers en inwoners tegemoet komen.

Werken met de Omgevingswet vraagt van de gemeentelijke organisatie – en dit is een niet te vergeten aspect – ook een stevige kennis van de nieuwe mogelijkheden en bevoegdheden die de wet met zich meebrengt. De gemeente is met de Omgevingswet het loket waar inwoners en bedrijven uit de gemeente en regio terecht moeten kunnen voor alles wat met het omgevingsrecht te maken heeft. Ook voor zaken die het Rijk, de provincie of het waterschap aangaan. De gemeente is het loket voor alle vragen en aanvragen.

3.7 Conclusie

De Omgevingswet heeft gevolgen voor de gehele gemeentelijke organisatie. De wet vraagt specifieke attituden, kennis en samenwerkingsvormen. Onze organisatie groeit naar een cultuur die goed past bij de intenties van de wetgever. We zijn de 'ja mits' -gemeente of er tenminste naar op weg. We stimuleren initiatieven via de initiatieventafel, hebben 'the right to challenge' uitgewerkt, werken met inwoners aan een duurzaamheidsagenda. De Omgevingswet vraagt meer. Werkprocessen moeten geënt worden op de nieuwe inhoudelijke eisen van de wet, zeker als het gaat om de doorlooptijd. Voor een aanvraag van een vergunning zijn er straks maximaal 8 weken beschikbaar. De werkprocessen moeten doelmatig worden ingericht, zodat initiatiefnemers binnen de beschikbare tijd niet alleen uitsluitsel krijgen over hun initiatief, maar ook ondersteuning ondervinden bij zowel de voorbereiding als de uitvoering van hun initiatief.

In de voorbereiding op de wet is het nodig om voor de diverse bedrijfsonderdelen van de gemeente een omvattend beeld te hebben ten aanzien van wat de nieuwe wet vraagt: een 'was – wordt' analyse. Vervolgens moeten werkprocessen (opnieuw) ingericht worden die voldoen aan de eisen van snelheid en integraliteit. De consequenties voor samenwerken (bundelen van expertise) en het gewenste competentieprofiel (willen we meer generalisten ten behoeve van integraal werken?) moet vervolgens worden uitgewerkt.